

MUDr. Mouková: Vakcinaci proti HPV infekci bych doporučila všem sexuálně aktivním lidem bez ohledu na věk a pohlaví

18.3.2025 - | Masarykův onkologický ústav

65% dívek a necelých 43 % chlapců. Celorepublikový průměr je přitom 70 %, resp. 47,5 %. Vyplyvá to z dat Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR. Více než polovina dětí tak není při vstupu do dospělosti proti přenosu infekce chráněna. S HPV se v průběhu života setká až 80 % populace. Virus stojí za vznikem naprosté většiny případů rakoviny děložního hrdla a je příčinou i dalších nádorových onemocnění a benigních lézí. Jejich rozvoji lze přitom předejít očkovaním. To je vhodné zahájit co nejdříve. Zdravotní pojišťovny plně hradí dvě dávky vakcíny všem dětem od 11 let do dovršení 15. narozenin. Podle lékařů si ale rodiče ne vždy uvědomují zdravotní rizika HPV infekce. Vakcinaci proti HPV pro své děti v ordinacích pediatriů proto i odmítají.

„HPV infekce je původcem většiny případů rakoviny děložního hrdla a téměř 90 % nádorů řitního otvoru. Podílí se také na vzniku karcinomu pochvy či zevního genitálu. HPV viry mohou rovněž vést ke vzniku nezhoubných genitoanálních bradavic nebo k onemocnění dýchacích cest se vznikem mnohočetných papilomů,“ říká MUDr. Lucie Mouková, Ph.D., z Masarykova onkologického ústavu.

Nejúčinnější prevencí těchto závažných onemocnění je podle lékařů očkování. Někteří rodiče ho ale v ordinacích pediatriů odmítají. Jihomoravský kraj je třetí nejhůře proočkovanou oblastí v Česku, horší situace je pouze ve Zlínském a Moravskoslezském kraji.

Přesto, že rakovinou děložního hrdla onemocní v Česku každý rok přibližně 750 žen a asi 300 z nich na ni zemře, stále se pediatrii potkávají ve svých ordinacích s rodiči, kteří nepovažují význam vakcinace proti HPV za důležitý. *„Očkování má zásadní význam nejen u dívek a žen, ale i u chlapců a dospělých mužů, kteří mohou kvůli HPV infekci onemocnět rakovinou řitního otvoru nebo získat a přenášet sexuálně přenosné bradavice. V případě, že má jejich partnerka oslabený imunitní systém, stávají se pro ni HPV pozitivní muži rizikovými partnery. Lidský papilomavirus může v organismu setrvávat i několik let, aniž by způsoboval následky. Pokud ale dojde k oslabení imunitního systému, například z důvodu dlouhodobého stresu nebo užívání kortikoidů, může infekce zapříčinit rozvoj přednádorových až nádorových změn. Onemocnět mohou všichni lidé bez ohledu na věk a pohlaví. Díky vakcinaci se daří výskyt HPV asociovaných nemocí snižovat, neboť nikoli u všech nádorů funguje organizovaný screening,“* přibližuje MUDr. Lucie Mouková, Ph.D.

Očkování proti HPV je od ledna roku 2024 plně hrazeno ze zdravotního pojištění pro všechny děti od 11 let až do dovršení 15. narozenin. *„Nakazit se člověk může už při mazlení, nemusí dojít přímo k pohlavnímu styku,“* vysvětluje lékařka. Děti by proto podle odborníků měly být naočkované dříve, než začnou být sexuálně aktivní. U lidí starších 15 let se aplikují tři dávky vakcíny, zdravotní pojišťovny na ně přispívají různými částkami.

Vakcíny proti HPV mají lékaři v Česku k dispozici od roku 2006. Jejich bezpečnost a účinnost opakovaně potvrdila řada odborných studií, ale i počty naočkovaných dávek na celém světě. *„Na našem pracovišti jsme za celou dobu nezaznamenali jedinou alergickou reakci, pouze v některých případech se objevila krátkodobá bolestivost ruky v místě vpichu. Z mého pohledu je to ale zanedbatelné v porovnání s tím, že na světě máme očkování, které nás chrání před možným vznikem několika typů HPV asociovaných rakovin,“* zdůrazňuje MUDr. Mouková, Ph.D.

S HPV infekcí se setká přibližně 80 % populace. *„Je na imunitním systému, jak se s virem vypořádá. Někdy nákazu okamžitě zlikviduje, jindy HPV v organismu přetrvá i 10 let bez jakéhokoli projevu. Pak ale přijde stresová situace jako úmrtí v rodině, ztráta partnera, odchod ze zaměstnání, která oslabí imunitní systém a vytvoří ideální podmínky pro to, aby HPV infekce nastartovala nádorovou transformaci buněk. Očkováním imunitní systém posílíme, a dokážeme tak snížit riziko HPV asociovaných zhoubných nádorů,“* říká MUDr. Mouková, Ph.D.

Význam vakcín lékaři ilustrují mimo jiné na příkladu Austrálie. V roce 2007 tamní vláda zavedla bezplatný plošný očkovací program proti HPV pro dívky a později i chlapce. V kombinaci s vysoce navštěvovaným screeningem a dostupnou léčbou to vedlo k poklesu výskytu HPV asociovaných karcinomů. Tato onemocnění by tak v Austrálii, jako v první zemi na světě, mohla být dle odhadů do roku 2035 velmi vzácná.

Očkování má ale podle odborníků smysl i ve vyšším věku. *„Vakcinaci proti HPV infekci bych doporučila všem sexuálně aktivním lidem bez ohledu na věk a pohlaví. Ve středním i pozdním věku nastávají životní změny, lidé si nacházejí nové sexuální partnery, kteří do vztahu mohou přinést HPV infekci z předchozích vztahů,“* dodává MUDr. Mouková, Ph.D.

Důležitou součástí eliminace HPV onemocnění je také zavedení organizovaného screeningového vyšetření v rámci prevence karcinomu děložního hrdla. V České republice má každá žena od 15 let jednou ročně nárok na preventivní gynekologickou kontrolu s odběrem cytologického stěru z děložního hrdla. Navíc ve věku 35, 45 a 55 let mohou ženy podstoupit i HPV DNA test, který odhaluje přítomnost infekce HPV.

<https://www.mou.cz/mudr-moukova-vakcinaci-proti-hpv-infekci-bych-doporucila-vsem-sexualne-aktivnim-lidem-bez-ohledu-na-vek-a-pohlavi/t2196>